

θεσεν ὁ Χουμβόλδος, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὸ σύνολον εἶναι εἰσέτι ἀτελές, καὶ δὲν θέλει περαιωθεῖ, εἰμὴ ἀφ' οὗ οἱ κατὰ τόπους Βοτανικοὶ μελετήσωσι μετ' ἐπιστάσις, ζήλου, καὶ ἀκριβείας τὰ φυτὰ τῆς ἰδίας πατρίδος των, ἀφ' οὗ ἐξαντληθῇ, οὕτως εἰπεῖν, ἡ φύσις ἅπασα, καὶ ἀφ' οὗ μάθωμεν λεπτομερῶς πόσα καὶ ποία φυτὰ καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς.

Κατοικοῦντες τὴν Ἑλλάδα, ἥτις εἶναι ἡ γέφυρα τρόπον τινα ἡ συνδέουσα τὴν βλάστησιν τῆς Εὐρώπης μ' ἐκείνην τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἀφιερώνοντας τὴν ζωὴν ἡμῶν περὶ τὴν σπουδὴν τῆς θελκτικωτέρας τῶν ἐπιστημῶν, ἐπεχειρήσαμεν πρὸ πενταετίας τὴν μελέτην καὶ ἐξακρίβωσιν ὧν τῶν αὐτοφυῶς βλαστάνοντων ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους φυτῶν. Περιηγούμενοι δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ ἰδίαις δαπάναις αὐτὴν, ἠθέλαμεν ὁπισθοδρομήσει καὶ καταπτοθῇ ἀπὸ τοῦ πληθὸς τῶν δυσχερεῶν, τὰς ὁποίας ὁ περιηγούμενος τὴν ὁρεῖν ἡμῶν χώραν ἀπαντᾷ· ἠθέλαμεν δυσανασχετήσει καὶ εἰς τοῦ θέρους τοὺς ἀρορήτους καύσωνας, καὶ εἰς τοὺς παγετοὺς τῶν χειμῶνων, καὶ εἰς τῶν ληστῶν τὰς ἐνέδρας, ἐὰν εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα δὲν ἐνεψύχονε τὸν πανταχόθεν καταθλιβόμενον ζῆλον μας, ἐὰν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀντικείμενα σπουδαῖα, παρατηρήσεις ἀξίαι λόγου, καὶ φυτὰ ἀγνωστα δὲν μᾶς ὑπέσχοντο τῶν πεπαιδευμένων τὸν ἔπαινον, τῶν Σοφῶν τῆς Εὐρώπης τὴν ἐνθάρρυνσιν, καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν τὴν εὐλογίαν, βραβεῖα πολῦτιμα τὰ ὅποια πᾶς ἐπιστήμιον τοῦ τοῦ ἱεροῦ πυρὸς τῆς φιλοτιμίας φλεγόμενος δὲν ἀπαξιοῖ ν' ἀνταλλάξῃ μετ' οὗ Κροίσσου τοὺς θησαυροὺς, καὶ τῶν Σαρδαναπάλων τὰς ἀπολαύσεις.

Ἀνέκαθεν ἡ Ἑλλάς [1] ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν Βοτανικῶν τῆς Εὐρώπης, ἐν τῇ νηπιότητι μάλιστα τῆς ἐπιστήμης ὅλαι αἱ Βοτανικαὶ γνώσεις περιωρίζοντο εἰς τὰ παρὰ τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου ἀναφερόμενα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, οἱ οἱ ἐπιστήμονες ἐνόησαν ὅτι ἐπὶ τοῦ μεγάλου τῆς φύσεως βιβλίου πρέπει νὰ γίνεταί ἡ τοιαύτη σπουδὴ, καὶ οὐχὶ σχολαστικῶς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων ἐντὸς κλειστοῦ φροντιστηρίου· ὅτι πρέπει πρὸς κατάληψιν τῶν παρατηρηθέντων ἀπὸ ἄλλους νὰ παρατηρήσωμεν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα, τότε ἤρξαντο περιηγήσεις καὶ ταξείδια διαφόρων ἐπιστημόνων εἰς τὴν πάτριον ἡμῶν γῆν. Συντέλεσε, λοιπόν, ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν γέννησιν καὶ πρόοδον τῆς Βοτανικῆς Ἐπιστήμης, οὐχὶ μόνον διότι ἐν αὐτῇ ὁ πρῶτος ταύτης σπινθὴρ ἐξέλαμψεν, ἀλλὰ καὶ διότι πρὸς αὐτὴν τὸ πρῶτον ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῶν Βοτανικῶν περιηγητῶν, καὶ ταύτης τὰ φυτικά προϊόντα ἐχρησίμευσαν ὡς πυρὴν, τὸν ὁποῖον μετὰ ταῦτα περιέβαλον τὰ ἐτι μᾶλλον περιεργότερα φυτὰ τοῦ Νέου Κόσμου καὶ τῶν ἄλλων Ἠπείρων, καὶ ἐσχημάτησαν τὸν κατα-

πληκτικὸν ἐκείνων ὄγκον τὸν συγκείμενον σήμερον ἐκ ἀπὸ δέκα χιλιάδας εἰδῶν!

Πρῶτος ἐπικατέφη τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1613 Βελόνιος (2) μετ' αὐτὸν δὲ κατὰ τὸ 1700—1701 Τournefort, Γάλλοι ἀμφοτέρω· ὁ τελευταῖος τάσε συστηματικώτερον τὴν Κρήτην, τὰς νήσους Αἰγαίου, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ ἀνεκάλυψε νέα φυτὰ (3). Κατόπιν τούτων ὁ Ἀγγλος Σπινοςὺμ, καθηγητὴς τῆς Βοτανικῆς εἰς τὸ ἐν τῇ Πανεπιστήμιον ἐπιχώρησε κατὰ τὸ 1785 τὸ 1795, συλλογὴν καὶ περιγραφὴν τῶν Ἑλληνικῶν τῶν, καὶ τῶν ἐπιτοπίων αὐτῶν ὀνομάτων, πρὸς ἀνάληψιν τῶν ἐν τῷ Διοσκορίδῃ ἀναφερομένων Βοτανικῶν. Ὁ Σιθόρπιος περιῆλθε ἐπὶ πενταετίαν τὰς νήσους Αἰγαίου, τὴν Στεραϊὰν Ἑλλάδα, τὴν Πάρον, τὸν Βυζάντιον, τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν Βιδυνίαν, συνέλεξε δὲ 2588 εἶδη φυτῶν (4) καὶ ἐχρηστε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου καὶ τίμου συγγραμματος, τῆς Ἑλληνικῆς Χλωρίδος. Ἀπὸ θανάτου ὁμως δυστυχῶς μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς πώσεως αὐτοῦ, καταλιπὼν τὸ ἔργον ἀτελές, ἐπὶ τῇ Βοτανικῇ ἔχοντες ὑπ' ὅψιν τὰς σημειώσεις, τὰς νῆσους Αἰγαίου, καὶ τὴν Βοτανικὴν συλλογὴν τοῦ φιλοτιμοῦ ἐπεραιώσαν. Ἀλλ' ἐκ διαφόρων ἐν αὐτῷ ἐλλείπειν οἱ περὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς στήσεως καταγινόμενοι, ὅτι πολλὰς πολυτίμη παρατηρήσεις συμπάρευσαν εἰς τὸν τάφον τοῦ ἑλλοῦς Βοτανικοῦ· διότι, αἱ ἀνερευνῶντες τοὺς βουρὸς πλουτίας φύσεως, καὶ μεγάλης χώρας ἐστὶν ὡς τὰς ἐκτάσεις διαπερῶντες, σημειοῦσι τὰς πτωχότερας τῶν παρατηρήσεων των εἰς τὰς εὐρύτερας μνήμης δέλτους, καταθέτουσι δ' ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ εὐκόλως δύνανται νὰ διαφύγωσιν αὐτὴν. Πολλὰ καὶ αὐταὶ αἱ σημειώσεις των γίνονται ἐκ τοῦ περὶ τοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἱερογλυφικώτερον συμβολικαῖ κλάδος, ἐν μόνον φύλλον, ἢ ἄνθος, ἐπενθυμιζομένων αὐτοὺς σεῖραν δλόκληρον ἐπιτοπίων παρατηρήσεων τῶν ὁποίων τὴν εὐφραδὴ γλῶσσαν οὐδὲ ὑποπτικῶν αἱ ξένοι αἰσθήσεις. Τούτου οὕτως ἔχοντες ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, πεπεισμένος ὅτι ὁ Σιθόρπιος ἐρητήρησε πολλὰ, καὶ ἐσημείωσε πολλὰ ἐν τῇ τῇ του περὶ τῶν Ἑλληνικῶν φυτῶν, ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἐτάφησαν μετ' αὐτοῦ, διότι, ἄλλως δὲν ἐξηγήσισι πὶ τοῦ ἐπὶ φυτῶν χαρακτηριζόντων ἰδίως τῇ στήσιν τῶν ἐξετασθέντων παρ' αὐτοῦ μερῶν (6).

(2) Belon. Observations de plusieurs gularitez memorables trouvées en Grèce. Paris 1554.

(3) Tournefort — Relation d'un voyage du Levant. tom. 1 — 2 Paris.

(4) Smith. — Prodrum in Flora Graeca. Lond tom. 1—2.

(5) Sibthorp. — Flora Graeca. tom. 1—

(6) Οὕτω λ. χ. ἀναφέρει ὡς γινόμενον ἐν τῇ λᾶδι τὸ Xanthium Strumarium, τὸ ὁποῖον ἐστὶν στενὸν ὅτι ἐρεν οὐδὲς τῶν Βοτανικῶν ἐν τῇ ἐν ᾧ δὲν ἀναφέρει τὸ Xanthium Spinosum ἐν τῇ ταχοῦ κοινῶς γινόμενον κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἀναφέρει τὸ σπαρτὶ περὶ τὰς Ἀθήνας βλά-

Λέγοντες Ἑλλάδα δὲ ἐννοοῦμεν αὐτὴν ὑπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑκτεταμένα ὄρια της. Ἡ Μικρὰ Ἀσία ὅθεν, ὁ Βόσπορος, ἡ Θεσσαλία, ἡ Κρήτη, ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ Ἐπιδόρνητος καὶ ἄλλαι χώραι ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἐπιδόρνητος δὲν ἀναγνωρίζεται τὰ ὄρια τὰ ὅποια ἔθεσεν ἡ Πολιτικὴ.